

§ 54 Präster och diakoner som medlare

GÖTE KARLSSON:

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Motionären har här försökt att hitta på någonting nytt när det gäller att hjälpa folk i nöd. Man får inte underskatta den ambitionen, men hans förslag innebär ett ingrepp i Svenska kyrkans tradition, där det är domkapitlet och biskopen som har anledning, möjlighet och skyldighet att se till att folk mår bra i sina tjänster. Det vill säga att tillsynen ska finnas där man ser de här problemen. Vi ska inte underskatta att det finns problem, men vi ska inte heller underskatta biskopens och domkapitlets möjlighet att lösa dessa problem.

Alltså bifall till utskottet.

HÅKAN SUNNLIDEN:

Biskopar och ledamöter! Jag yrkar bifall till motion 2012:25, punkt 2. Det handlar om att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ett medlingsinstitut. Det kan väl knappast ha undgått någon att hundratals präster och diakoner har köpts ut sedan stiftens arbetsgivaransvar upphörde. De här utköpen drabbar inte bara enskilda präster eller diakoner. Hela arbetslag påverkas.

Nu menar Läronämnden och utskottet att motionen ska avslås, därför att det åligger biskopen och domkapitlet att utöva tillsyn. Jo förvisso, men på inte så få platser har problemen vuxit såväl biskopen, kontraktsprosten som domkapitlet över huvudet. Då är det kyrkomötets ansvar att reagera. En ändring i kyrkoordningen som innebär att vinningstjänsten överordnas arbetsgivarrelationen, som jag sa i förra motionen, och ett institut med särskild uppgift att förebygga konflikter skulle råda, stödja och hjälpa biskoparna att leva upp till sitt uppdrag. Det är viktigt – och nu citerar jag från kyrkoordningens inledningstext – ”att kyrkoordningens huvuduppgift är att ange strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse.” Det är vi som ska ge de direktiven. Det räcker alltså inte med nuvarande skrivningar.

Jag kan ge åtskilliga exempel på missförhållanden men ska avstå ifrån det, eftersom kyrkomötets ledamöter sannolikt inte bara följer medias rapportering utan också har en djupare insikt än journalisterna. En detalj kan ändå visa på problemet. När en församling i Småland önskade att biskopen skulle komma för att medla blev det nej av det enkla skälet att biskopen då skulle bli jävig. Någon annan som församlingen inte ville ta emot var tvungen att åka. Sådant stjälper snarare än hjälper. Det skulle få stor betydelse, menar jag, om kyrkostyrelsen kunde återkomma med förslag som klargör och sanktionerar hur konflikter inom Svenska kyrkan ska hanteras. Jag tror att alla skulle bli vinnare på en sådan åtgärd. Tack.

GÖTE KARLSSON (REPLIK):

Fru ordförande! Ute i församlingarna finns det god kompetens bland våra kyrkoherdar. Dessutom har vi en obligatorisk kyrkoherdeutbildning numera, varför jag hoppas att förhållandena ska bli ännu bättre i framtiden och att man kan se till att sådana konflikter undviks. Men det kan kanske inte garanteras utan att de ändå kommer.

Då har vi biskopen som har tillsyn, vi har ett domkapitel där det finns juridisk kompetens och där det framför allt finns teologisk kompetens och det finns personalkompetens. Enligt kyrkoordningen ska alltså domkapitlet och biskopen

lösa dessa frågor. Jag tycker de gör det bra och att de ska fortsätta med detta. Annars bryter vi mot god svensk kyrkotradition.

TORBJÖRN LINDAHL:

Ordförande! Jag har varit med i Tillsyns- och uppdragsutskottets beredning av det här ärendet och hade då egentligen inget att invända mot utskottets slutsatser. Men under den här tiden som har gått har det hänt saker som har gett mig en något förändrad syn på detta. Ta till exempel det fall som Håkan nämnde, där biskopen inte kunde gripa in och delta i samtal med en församling just på grund av risken att vara jävig om frågan skulle komma till domkapitlets beslut. Liknande situation har förekommit i mitt eget stift, Luleå, där biskopen i ett sammanhang fick uttrycka att det, om han alltför tydligt hade en dialog med en viss ämbetsbärare, kunde innebära att han i ett senare läge skulle hamna i en jävsituation.

När vi ser den här typen av problem tror jag att vi kanske ser angelägenheten, att det skulle kunna finnas vissa personer som skulle kunna gå in i de här medlarrollerna för att hjälpa till att lösa konflikter, personer som sedan inte ska hamna i någon slags domarroll i förhållande till anställda och präster. Därför skulle jag vilja få yrka bifall till en formulering som nästan sammanfaller med motionen 2012:25, punkt 1. Jag vill dock stryka de orden där det står "till en reglering i kyrkoordningen". I stället blir formuleringen: "Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag som innebär att varje stift förordnar präster eller diakoner som medlare för att förebygga konflikter och anmälningar till domkapitlet." Det innebär att vi inte reglerar detta i kyrkoordningen, men att man kanske skulle kunna skapa en slags modell, en struktur eller ett förslag på hur man skulle kunna agera i stiftet.

GÖTE KARLSSON (REPLIK):

Fru ordförande! Det finns alltid fall som faller utanför normaliteten, men vi har domkapitel som jag sa tidigare. Där finns en utomordentlig kompetens att lösa sådana här frågor. Om inte biskopen kan det finns det ju åtminstone en domprost och andra personer som också kan gå in och göra det.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets förslag.

TORBJÖRN LINDAHL (REPLIK):

Det är alldeles sant att det finns andra personer som redan i sina roller kan ta ansvar. Då är det väl bättre att hänvisa till kontraktsprostarna som det görs i utskottets text. Att nämna domprosten är väl lite värre. Domprosten sitter ju också i domkapitlet och riskerar på samma sätt som biskopen att bli jävig.

ÄRKEBISKOP ANDRES WEJRYD:

Vi kan inte reglera allt i kyrkoordningen, men jag hoppas att domkapitel och stiftskanslier lär sig att organisera sig väl för de här frågorna. Jag tror att det föreligger både mera frihet och mindre frihet i de här än vad vi tänker. Man kan alltså organisera de här sakerna utan att vi reglerar det i kyrkoordningen. Det är ansvaret som vilar på varje stift att göra det. Men vi ska heller inte glömma att det finns arbetsrättsliga bestämmelser som vi inte riktigt råder över. Det har vi att finna oss i. Vi finns i ett samhälle som har demokratisk reglering. Vi är ju överens om att vi inte har teokrati.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 105.